

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กิจกรรมทางธุรกิจหรือวิสาหกิจนั้น (Enterprise activity) ไม่อาจจะดำเนินไปได้โดยปราศจากความเสี่ยงและต้นทุนประการต่างๆ และจะต้องมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะต้องแบกรับภาระความเสี่ยงและต้นทุนดังกล่าวอย่างแน่นอน ซึ่งรูปแบบขององค์กรธุรกิจต่างๆ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้นนับได้ว่าเป็นกลไกควบคุมหลักที่มีบทบาทในการจัดสรรและจัดการภาระความเสี่ยงและต้นทุนดังกล่าวในระหว่างบุคคลต่างๆ อันเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน¹ นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มนุษย์ได้ใช้องค์กรธุรกิจรูปแบบต่างๆ ในการประกอบกิจการของตน ซึ่งรูปแบบขององค์กรธุรกิจในอดีตมักมีลักษณะที่เรียบง่ายและไม่ซับซ้อน เช่น องค์กรธุรกิจแบบเจ้าของคนเดียว (Sole Proprietorships) หรือห้างหุ้นส่วน (Partnership) เป็นต้น แต่ในระยะต่อมา ภายใต้กระแสการแข่งขันและการค้าเสรีซึ่งเป็นผลมาจากแนวความคิดของอดัม สมิทและนักเศรษฐศาสตร์อื่นๆ ที่มีความเชื่อในมือที่มองไม่เห็น (Invisible Hand) หรือกลไกตลาดว่าจะสามารถทำให้เกิดความมั่งคั่งขึ้นในชาติได้ รูปแบบขององค์กรธุรกิจจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในการประกอบธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และสืบเนื่องจากความต้องการของผู้ลงทุนที่ประสงค์จะจัดตั้งองค์กรธุรกิจซึ่งมีสถานะทางกฎหมายแยกออกจากตัวผู้ลงทุน พร้อมกับให้ผู้ลงทุนมีความรับผิดชอบที่จำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนนำมาร่วมลงทุนในบริษัทเท่านั้น ทำให้รูปแบบขององค์กรธุรกิจที่สำคัญและได้รับความนิยมได้แก่ บริษัทจำกัดรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่บริษัทเอกชนจำกัด ซึ่งยังคงเป็นรูปแบบของบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นน้อยรายและไม่ซับซ้อนมากเท่าใดนัก ไปจนถึงบริษัทมหาชนจำกัด ที่สามารถระดมเงินจากประชาชนทั่วไปได้โดยอาศัยตราสารทางการเงินต่างๆ ทั้งตราสารหนี้และตราสารทุน

¹ José Engrácia Antunes, *Liability of corporate groups: Autonomy and control in parent-subsidiary relationships in US, German, and EEC law: An international and comparative perspective* (Boston: Kluwer Law and Taxation Publishers, 1994), p. 1.

นอกจากนี้ หลังจากทีระบบกฎหมายทั้งในระบบ Common Law และระบบ Civil Law ยินยอมให้บริษัทสามารถเข้าไปถือหุ้นในบริษัทอื่นได้ ประกอบกับมีการประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ ทั้งในลักษณะครบสายการผลิต (Production line) และในลักษณะที่เป็นการขยายสายธุรกิจออกไป ซึ่งต้องการหน่วยธุรกิจที่รับผิดชอบในแต่ละสายการผลิตหรือสายธุรกิจเป็นการเฉพาะ อีกทั้งยังมีการประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ในลักษณะดังกล่าวข้ามประเทศ จึงทำให้ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 มีการจัดตั้งองค์กรธุรกิจในรูปแบบที่เป็นเครือบริษัทหรือกลุ่มบริษัทอันมีโครงสร้างที่สลับซับซ้อนขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งที่ประกอบกิจการภายในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งรูปแบบของกลุ่มบริษัทและลักษณะรวมถึงระดับของความสัมพันธ์ระหว่างกันภายในกลุ่มบริษัทนั้นมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่มบริษัท โดยอาจเป็นกรณีที่บริษัทแม่ (Holding or parent company) เข้าไปมีอำนาจเหนือบริษัทลูก (Subsidiary company) ด้วยการเข้าไปครอบงำการบริหารงานของบริษัทลูก ไม่ว่าจะโดยการเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในบริษัทลูกหรือมีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนกรรมการในบริษัทลูก โดยที่ขนาดของกลุ่มบริษัทและความซับซ้อนของโครงสร้างดังกล่าวอาจไม่เป็นที่ปรากฏต่อบุคคลทั่วไป เพราะอาจมีการดำเนินธุรกิจโดยอาศัยภาพลักษณ์ของบริษัทหนึ่งบริษัทใดเพียงแห่งเดียวเท่านั้น อีกทั้งรูปแบบ ลักษณะและระดับความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทในกลุ่มของนั้นยังมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่มบริษัทอีกด้วย ซึ่งลักษณะความยืดหยุ่นและความมีรูปแบบที่หลากหลายไม่จำกัดของกลุ่มบริษัทนี้นับเป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่งของกลุ่มบริษัทเลยทีเดียว²

ด้วยความแข็งแกร่งทางเงินทุน และโครงสร้าง รวมไปถึงการใช้ประโยชน์ของความเป็นกลุ่มบริษัทในประการต่างๆ ทำให้ปัจจุบันกลุ่มบริษัทหรือเครือบริษัทนั้นมีบทบาทและอิทธิพลในระบบเศรษฐกิจอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของกลุ่มบริษัทที่มีประกอบกิจการข้ามประเทศบางกลุ่มบริษัทนั้นมีความสำคัญอย่างมากในการกำหนดตัวเลขทางเศรษฐกิจต่างๆ ของประเทศ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และรายได้ประชาชาติ เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อใดที่กลุ่มบริษัทประสบกับความยุ่งยากหรือปัญหาทางการเงิน กฎหมายล้มละลายของประเทศส่วนใหญ่มิได้กำหนดบทบัญญัติซึ่งมุ่งใช้บังคับแก่กระบวนการทางกฎหมายล้มละลายหรือการฟื้นฟูกิจการของกลุ่มบริษัทเป็นการเฉพาะอันจะทำให้กระบวนการทางกฎหมาย

² Tom Hadden, "Regulating corporate groups: An international perspective," in *Corporate control and accountability*, eds. Joseph McCahery, Sol Picciotto, and Colin Scott (New York: Oxford University Press, 1993), p. 343.

ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแต่อย่างใด และส่งผลให้ต้องมีการพิจารณาและดำเนินกระบวนการทางกฎหมายล้มละลายหรือการฟื้นฟูกิจการของบริษัทแต่ละแห่งแยกต่างหากจากกันอันก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมและลดทอนประสิทธิภาพของกระบวนการทางกฎหมายดังกล่าว³ ทั้งที่เป็นที่ยอมรับกันโดยชัดแจ้งว่ากรณีมีความจำเป็นทางกฎหมายที่จำต้องเข้ามาควบคุมกำกับกลุ่มบริษัทในประเด็นทางกฎหมายด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความมีประสิทธิภาพต่อทุกฝ่ายที่ต้องเกี่ยวข้องกับกลุ่มบริษัท⁴

ประเทศไทยก็ประสบกับสถานการณ์ดังกล่าวเช่นเดียวกัน กล่าวคือ มีการจัดตั้งกลุ่มบริษัทต่างๆ ในการประกอบกิจการขนาดใหญ่ หรือประกอบกิจการระหว่างประเทศ เพื่ออาศัยปริมาณเงินทุนจำนวนมาก ความแข็งแกร่งของกลุ่มบริษัท หรือประโยชน์ด้านต่างๆ จากการประกอบกิจการข้ามประเทศ เป็นต้นว่า การเคลื่อนย้ายเงินทุน การเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบหรือตลาด มาใช้ในการดำเนินธุรกิจท่ามกลางสภาวะการแข่งขันที่รุนแรง นอกจากนี้ อาจมีการใช้กลุ่มบริษัทเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการแข่งขันจากการเปิดเสรีในด้านต่างๆ อีกด้วย เช่น การจัดตั้งหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของธุรกิจธนาคารหรือสถาบันการเงินให้มีลักษณะเป็นกลุ่มบริษัท และครอบคลุมถึงสายธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจธนาคารมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปิดเสรีทางการเงิน เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ครั้นเมื่อมาพิจารณาปัจจัยทางด้านกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายเกี่ยวกับการล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการซึ่งเป็นกฎหมายที่เข้ามาบังคับในกรณีที่ธุรกิจประสบกับปัญหาขาดทุนและปัญหาหนี้สินจนไม่อาจจะชำระหนี้สินทั้งหมดอันเป็นปัญหาปกติธรรมดาประการหนึ่งในการประกอบธุรกิจ จะพบว่า ในขณะที่ยกบัญญัติของกฎหมายสำหรับการจัดการทรัพย์สินในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่มีได้เป็นหนึ่งในเครือของกลุ่มบริษัทประสบกับภาวะล้มละลายนั้น มีบัญญัติไว้อย่างชัดเจนปรากฏในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 แต่สำหรับกรณีที่บริษัทในกลุ่มบริษัทประสบกับภาวะล้มละลายนั้น

³ United Nations Commission on International Trade Law, "Treatment of corporate group in insolvency note by the secretariat (continued), a/cn.9/wg.V/wp.74/add.1," Vienna, 2006. (Online), p. 2.

⁴ Tom Hadden, "Regulating corporate groups: An international perspective," in *Corporate control and accountability*. eds. Joseph McCahery, Sol Picciotto, and Colin Scott (New York: Oxford University Press, 1993), p. 344.

* โปรดดูตัวเลขทางสถิติในบทที่ 2

บทบัญญัติของกฎหมายเรื่องดังกล่าวกลับมิได้มีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแต่ประการใด จึงต้องบังคับตามบทบัญญัติที่ใช้ในกรณีที่บริษัทเอกชนจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่มีได้เป็นหนึ่งในเครือของกลุ่มบริษัทประสบกับภาวะล้มละลาย ประกอบกับระบบกฎหมายของไทยนั้นยังคงยึดติดอยู่กับหลักการที่ถือว่าบริษัทต่างๆ มีสภาพนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากกัน (Separate entity approach) อย่างเคร่งครัด โดยไม่พิจารณาว่าบุคคลใดจะเป็นผู้ถือหุ้น ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในบริษัทดังกล่าว หรือบุคคลดังกล่าวมีส่วนร่วมในการจัดการบริษัทดังกล่าวมากน้อยเพียงใด และมีได้นำหลักการที่ถือว่าบริษัทต่างๆ ที่มีการรวมกลุ่มกันในทางเศรษฐกิจจะมีสภาพนิติบุคคลรวมกันเป็นหนึ่งเดียว (Single enterprise approach)** กรณีจึงเป็นผลให้เมื่อเกิดกรณีการล้มละลายของบริษัทซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกของกลุ่มบริษัท การเข้าจัดการทรัพย์สินและภาวะล้มละลายของบริษัทดังกล่าวภายใต้กฎหมายล้มละลายที่มีบทบัญญัติรองรับเฉพาะกรณีบริษัททั่วไปที่มีได้มีลักษณะเป็นกลุ่มบริษัท ประกอบกับหลักการที่ถือว่าบริษัทต่างๆ มีสภาพนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากกันนั้น ยังไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายขึ้น กล่าวคือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการเริ่มต้นคดี กล่าวคือ ปัญหาจากการที่ไม่สามารถเริ่มต้นคดีด้วยคำร้องขอหรือคำฟ้องร่วมกัน (Joint application) เนื่องจากปัจจุบันพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มิได้เปิดช่องอย่างชัดเจนให้สามารถเริ่มต้นหรือฟ้องคดีล้มละลายหรือคดีฟื้นฟูกิจการลูกหนี้หลายคนโดยคำฟ้องหรือคำร้องขอเดียวกันได้ ดังนั้น หากปรากฏกรณีที่บริษัทในกลุ่มหลายบริษัท หรือทั้งกลุ่มบริษัทประสบกับภาวะหนี้สินล้นพ้นตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีเป็นกลุ่มบริษัทที่มีการรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่างเหนียวแน่นทั้งโดยลักษณะทางธุรกิจและการรวมกันของทรัพย์สิน (Intermingling of assets) ในลักษณะที่ปัญหาภาวะหนี้สินล้นพ้นตัวของบริษัทใดบริษัทหนึ่งในกลุ่มมีผลกระทบของบริษัทอื่นๆ หรือทั้งกลุ่มบริษัทไป ผู้มีอำนาจฟ้องคดีย่อมจะไม่สามารถฟ้องหรือเริ่มต้นคดีล้มละลายหรือคดีฟื้นฟูกิจการกับบริษัทในกลุ่มเหล่านั้นหรือต่อกลุ่มบริษัทได้ในคราวเดียวอันจะทำให้ผู้มีอำนาจฟ้องคดีจะต้องดำเนินคดีกับ

** แม้ว่าศาลไทยจะมีการนำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลมาใช้เพื่อยกเว้นหลักการที่ถือว่าบริษัทต่างๆ มีสภาพนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากกัน (Lifting or piercing of the corporate veil) อยู่เหมือนกันก็ตาม แต่ก็ยังคงเป็นเพียงการนำมาใช้จำกัดเฉพาะในบางกรณี เช่น กรณีการจัดตั้งบริษัทเพื่อทำการฉ้อโกง เป็นต้น เท่านั้น มิได้เป็นการนำมาใช้เป็นการทั่วไปและไม่มิบทบัญญัติแห่งกฎหมายรองรับชัดเจนไว้แต่ประการใด

แต่ละบริษัทแยกกัน ซึ่งการฟ้องหรือเริ่มต้นคดีในลักษณะที่แยกเป็นส่วนๆ (Piecemeal commencement of proceedings) ดังกล่าวย่อมไม่ก่อให้เกิดความสะดวกและประหยัดอันเป็นวัตถุประสงค์หรือประโยชน์ประการหนึ่งของกฎหมายล้มละลาย และไม่สอดคล้องกับลักษณะอีกทั้งยังเป็น การไม่เอื้ออำนวยให้มีการบริหารจัดการคดีร่วมกัน (Joint administration) อีกประการหนึ่งด้วย

2. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีและการบริหารจัดการคดีแยกจากกัน เนื่องจากพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ไม่มีบทบัญญัติที่อนุญาตให้รวมคดีล้มละลายหรือคดีฟื้นฟูกิจการของบริษัทต่างๆ ในกลุ่มบริษัทเดียวกัน หรือของทั้งกลุ่มบริษัท ไม่ว่าจะเป็ นกรณีที่มีการเริ่มต้นหรือฟ้องคดีต่อบริษัทต่างๆ ดังกล่าวหรือกลุ่มบริษัทโดยคำร้องขอหรือคำฟ้องร่วมกันมาตั้งแต่ต้น หรือกรณีที่เป็น การเริ่มต้นหรือฟ้องคดีแยกกัน ทั้งนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการคดีร่วมกันอันจะนำมาซึ่งประโยชน์ด้านการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย (Cost efficiency) และลดอุปสรรคจากกระบวนการวิธีพิจารณา (Procedural convenience) จากการดำเนินการด้านต่างๆ ร่วมกัน เป็นต้นว่า การจัดประชุมเจ้าหนี้พร้อมกัน ในคราวเดียว การประสานการเจรจาและจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการของกลุ่มบริษัท ไปจนถึงการแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายเดียวในการบริหารจัดการคดีล้มละลายหรือคดีฟื้นฟูกิจการของกลุ่มบริษัท รวมทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ในการเข้าถึงและแบ่งปัน ข้อมูลเกี่ยวกับคดีอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 คงมีเพียงบทบัญญัติในมาตรา 12 ว่าด้วยการรวมการพิจารณาคดีที่มุ่งใช้บังคับแก่ลูกหนี้รายเดียวกันและลูกหนี้ร่วมเท่านั้น มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีของกลุ่มบริษัทดังกล่าว และแม้ว่าจะมีความพยายามในทางปฏิบัติเพื่อที่จะก่อให้เกิดความสะดวกในคดี แต่ก็ยังไม่อาจนำมาปรับใช้ได้ อย่างสมบูรณ์และยังความแน่นอนให้แก่ทุกฝ่ายได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ
3. ปัญหาเกี่ยวกับการชำระสะสางและการแยกแยะทรัพย์สิน และธุรกรรมระหว่างบริษัทในกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่กลุ่มบริษัทมีการดำเนินกิจการและทำธุรกรรมหรือเคลื่อนย้ายทรัพย์สินเสมือนว่าเป็นการดำเนินกิจการขององค์กรธุรกิจเดียวกัน (Single Enterprise) หรือจนไม่มีการแบ่งแยกกระหว่างแต่ละบริษัทในกลุ่มอย่างชัดเจน (No real separation between the members of a group) ประกอบกับมีการประกอบกิจการมาเป็นเวลานาน เป็นผลให้มีการผสมผสานและปะปนกันของทรัพย์สินของกลุ่มบริษัทอย่างเหนียวแน่น (Intermingling of assets) และมีทรัพย์สินและธุรกรรมระหว่างกันเป็นจำนวนมากศาล จนกระทั่งการชำระสะสางหรือแยกแยะทรัพย์สินระหว่างกลุ่มบริษัทว่าบริษัทใดในกลุ่มบริษัทเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

ดังกล่าวไม่อาจจะกระทำได้ หรือหากสามารถกระทำได้ ก็ย่อมจะประสบกับความยุ่งยากในการ แยกแยะและใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมากเกินไป จนอาจทำให้กองทรัพย์สิน (Property of the estates) ลดลงหรือสูญสิ้นไป ยังผลให้เจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ได้รับประโยชน์จากกฎหมาย ล้มละลายเท่าที่ควร อันเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายที่ประสงค์ให้เจ้าหนี้ ได้รับการชำระหนี้อย่างเสมอภาคโดยรวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อย นอกจากนี้ กรณีดังกล่าวยัง ก่อให้เกิดปัญหาแก่เจ้าหนี้ซึ่งเชื่อว่าตนกำลังติดต่อกับทั้งกลุ่มบริษัทมิใช่เพียงบริษัทใด บริษัทหนึ่ง กล่าวคือ ในการเริ่มต้นหรือฟ้องคดีนั้น เจ้าหนี้ดังกล่าวจำเป็นต้องทำการชำระ สะสางหรือแยกแยะทรัพย์สินระหว่างกลุ่มบริษัทดังกล่าวเพื่อพิสูจน์ภาวะหนี้สินส่วนตัวของ ลูกหนี้อันเป็นเงื่อนไขในการฟ้องคดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการ และแม้ว่าจะมีการแก้ไข ปัญหาโดยอาศัยแผนฟื้นฟูกิจการบ้างแล้ว แต่กรณีดังกล่าวย่อมเป็นไปได้โดยปราศจากฐานอำนาจ ทางกฎหมาย ขาดหลักเกณฑ์ กรอบทางกฎหมาย และมาตรการป้องกันหรือควบคุม (Safeguard) รวมทั้งอาจนำมาซึ่งข้อโต้แย้งจากคู่ความได้

4. ปัญหาการจัดการหนี้สินระหว่างกันของกลุ่มบริษัท (Treatment of intra-group debts) กรณีมี ปัญหาว่าควรมีการยอมรับหรือปฏิบัติประการใดต่อหนี้สินที่มีระหว่างกันของกลุ่มบริษัทซึ่ง มักจะมีลักษณะพิเศษต่างจากหนี้สินทั่วไป เช่น การให้บริษัทในกลุ่มกู้ยืมแทนการลงทุนในหุ้น จนทำให้มีจำนวนเงินทุนในระดับต่ำหรือที่เรียกว่าการตั้งทุนต่ำ (Thin capitalization) ในทาง กฎหมายภาษีอากร การให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อโดยอาศัยความสัมพันธ์ของกลุ่มบริษัทเพื่อ ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มหรือเพื่อให้เจ้าหนี้อื่นได้รับความเสียหาย รวมถึงการฉ้อฉลโดย อาศัยโครงสร้างของกลุ่มบริษัทและการเข้าไปควบคุมที่มากกว่าปกติ (Excessive control) จน ทำให้บริษัทดังกล่าวขาดความเป็นอิสระในการประกอบกิจการ เป็นต้น แม้ว่าในทางปฏิบัติจะ มีความพยายามที่จะวางข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อหนี้ของเจ้าหนี้ระหว่างบริษัท และ เจ้าหนี้ที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย แต่ข้อกำหนดดังกล่าวก็ถูกโต้แย้งจากคู่ความในคดี
5. ปัญหาเกี่ยวกับแผนฟื้นฟูกิจการ กล่าวคือ ปัญหาจากการไม่สามารถฟื้นฟูกิจการกลุ่มบริษัท โดย แผนฟื้นฟูกิจการเดียวกัน นอกจากนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการบริษัทในกลุ่มหรือทั้งกลุ่มบริษัทจะมี ปัญหาในการเริ่มต้นคดีจากการที่ไม่สามารถร้องขอฟื้นฟูกิจการร่วมกันได้ในคราวเดียวกันดังที่ กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีปัญหาว่ากฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยมิได้บัญญัติรับรองอย่างชัดเจนให้ มีการฟื้นฟูกิจการกลุ่มบริษัทโดยแผนฟื้นฟูกิจการเดียวกัน (Single reorganization plan) ส่งผล ให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดทำกระบวนการต่างๆ และไม่ช่วยส่งเสริมหรือประสานการ แก้ไขปัญหาหนี้สินส่วนตัวของกลุ่มบริษัทให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอีกด้วย และแม้ว่า

ในทางปฏิบัติจะมีการใช้แผนฟื้นฟูกิจการร่วมกันสำหรับคดีฟื้นฟูกิจการของกลุ่มบริษัทอยู่บ้างแล้ว แต่การดำเนินการดังกล่าวโดยปราศจากทบทวนมติของกฎหมายที่รับรองอย่างชัดเจนนั้นย่อมไม่อาจเป็นไปได้โดยไร้ซึ่งข้อโต้แย้งของคู่ความ และยังคงก่อให้เกิดความไม่แน่นอนและความไม่อาจคาดหมายได้ของคดีอีกประการหนึ่งด้วย

ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นอาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ลักษณะและระดับของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและทางโครงสร้างองค์กร (Economic and organizational integration) จะมีส่งผลอย่างไรต่อความรับผิดชอบทางกฎหมายของกลุ่มบริษัทในเชิงสารบัญญัติในหนี้สินของกลุ่มประการหนึ่ง และการรวมกลุ่มดังกล่าวจะส่งผลต่อกระบวนการวินิจฉัยของกฎหมายล้มละลายอย่างไรอีกประการหนึ่ง

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว จึงเห็นสมควรดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและมาตรการทางกฎหมายต่อการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของบริษัทในกลุ่มบริษัท รวมถึงรูปแบบ ลักษณะและระดับความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทในกลุ่มที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มบริษัทในส่วนที่จะเกี่ยวข้องกับการศึกษาและพิจารณาแนวคิดและมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินในกรณีดังกล่าวภายใต้กฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการเป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม สมประโยชน์ของทุกฝ่าย และรักษามูลค่าร่วมกันของกิจการกลุ่มบริษัท รวมทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้กลุ่มบริษัทคอยตรวจสอบธุรกรรมและสถานะทางการเงินของกลุ่มบริษัทตนเองอยู่เสมอรวมถึงเข้าแก้ไขปัญหาทางการเงินในเบื้องต้นก่อนที่จะลุกลามเป็นภาวะการล้มละลาย ซึ่งจะช่วยปริมาณคดีความได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบของกลุ่มบริษัท รวมถึงลักษณะและระดับของความสัมพันธ์ที่มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่มบริษัทที่จะพึงเกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของกลุ่มบริษัท
2. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิด กระบวนการพิจารณา และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการล้มละลายของลูกหนี้ที่เป็นกลุ่มบริษัทภายใต้กฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยในปัจจุบัน

3. เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายและฟื้นฟูกิจการสำหรับลูกหนี้ที่เป็นบริษัททั่วไปที่มีได้มีลักษณะเป็นกลุ่มบริษัท เข้าไปใช้บังคับแก่บริษัทลูกหนี้ที่เป็นหนึ่งในเครือของกลุ่มบริษัท
4. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจถึงแนวคิดและมาตรการทางกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ ต่อการล้มละลายของกลุ่มบริษัทตามที่บัญญัติในกฎหมายต่างประเทศ และแนวทางของคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nation Commission on International Trade Law: UNCITRAL)
5. เพื่อเสนอแนวคิดและแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยใน ส่วนที่ว่าด้วยการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของกลุ่มบริษัท

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

การจัดตั้งกลุ่มบริษัทอาจทำได้หลายรูปแบบซึ่งมีลักษณะและระดับความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทในกลุ่มแตกต่างกัน ประกอบกับการนำบทบัญญัติว่าด้วยกฎหมายล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาใช้บังคับกับการล้มละลายหรือการฟื้นฟูกิจการของทั้งกลุ่มบริษัทหรือบางบริษัทในกลุ่มยังมีความไม่เหมาะสม และก่อให้เกิดปัญหาทั้งในการจัดการทรัพย์สิน บริหารคดี และกระบวนการพิจารณา จึงสมควรแก่การศึกษาวิจัย เพื่อทราบแนวทางและมาตรการทางกฎหมายที่จะเข้าไปดำเนินการต่อกลุ่มบริษัทเหล่านี้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้กระบวนการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการเป็นไปโดยรวดเร็ว ประหยัด รักษามูลค่าของกิจการให้มากที่สุด และให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษารูปแบบของการกลุ่มบริษัท ลักษณะและระดับความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทในกลุ่มที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มในส่วนที่จะมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของกลุ่มบริษัท แนวคิดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของกลุ่มบริษัทภายใต้กฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ ทั้งนี้ เฉพาะแต่ประเด็นและมาตรการทางกฎหมายล้มละลายหลักสำคัญ เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมายล้มละลายของไทยซึ่งยังไม่มีบทบัญญัติในกรณีดังกล่าวกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และศึกษาหลักกฎหมายล้มละลายใน

ประเทศสหรัฐอเมริกาที่บัญญัติถึงกรณีดังกล่าว ตลอดจนแนวทางและข้อคิดเห็นของคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nation Commission on International Trade Law: UNCITRAL) เพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์และค้นหาแนวทางและมาตรการทางกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อการล้มละลายของกลุ่มบริษัทที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในประเทศไทย

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัยที่จะใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จะใช้วิธีวิจัยโดยการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากหนังสือวิชาการ ตำรากฎหมาย คำบรรยายกฎหมาย และบทความทางนิติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งตัวบทกฎหมายและคำพิพากษาของศาลทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. เพื่อทราบถึงรูปแบบ รวมถึงลักษณะและระดับของความสัมพันธ์ของกลุ่มบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของกลุ่มบริษัท
2. เพื่อทราบถึงข้อจำกัดและความไม่เพียงพอของหลักกฎหมายล้มละลาย และการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยในส่วนที่ว่าด้วยกรณีการล้มละลายของกลุ่มบริษัท รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้น
3. เพื่อทราบถึงแนวคิด และมาตรการทางกฎหมายต่อการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของกลุ่มบริษัทของสหรัฐอเมริกา และแนวทางและร่างคำแนะนำต่อกรณีดังกล่าวของคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nation Commission on International Trade Law: UNCITRAL)
4. เพื่อวิเคราะห์ถึงมาตรการทางกฎหมายต่อการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของกลุ่มบริษัทที่เหมาะสมสมควรจะนำมาใช้ในประเทศไทย
5. เพื่อเป็นการจุดประกายและเสนอแนวทางให้มีการปรับปรุงกฎหมายล้มละลาย และกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายของกลุ่มบริษัท